СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 273. Джерзи Сіти, Н. Дж., середа, 23. падолиста, 1927. VOL. XXXV. No. 273. Jersey City, N. J., Wednesday, November 23, 1927. THREE CENTS

ПОЛІЦІЯ СТРІЛЯЄ ДО СТРАЙКАРІВ

5 УБИТИХ, 20 РАНЕНИХ.

ДЕНВЕР, Колорадо, 21. падолиста. — Стейтова поліція та сторожі копалень мягкого вугля Коломбія Майн, положеної 30 миль на північний захід від Денверу, стріляли до походу машируючих страйкарів, урядженого організацією „Ай-Доблю-Доблю" та вбили 5 людий і ранили тяжко двайцятеро.

Як случилася подія, про се ходять розбіжні чутки. Видно з них напевно, що коли похід страйкуючих майнерів з розвиненими американськими прапорами підійшов до копальні, він стрінувся з двома лініями поліції. По короткій перепалці між провідником поліції Луисом Шерфом, бувшим прогибіційним агентом, а провідниками походу, поліція віддала сальву вистрілів. Кажуть, що стріляли до демонстрантів також з одного машинового кріса.

Поліційні урядники кажуть тепер, що демонстранти провокували поліцію, кидали на полісменів камінням, нападали на стоячих у рядах, і таке инче. Представники юнії кажуть, що нічого подібного не було, що демонстранти йшли мирно й без провокації, та що самі полісмени шукали собі зачіпки. Юнія каже, що моральну відвічальність поносить остаточно Ракефелер.

Опираючися на сьому, юнійні урядники заповідають, що вони заприсягнуть на шерифа варант за вбивство першого степеня. Американська Федерація Праці, яка зі страйком не має нічого спільного, сейчас зарядила серед своїх відділів складку на допомогу потерпівшим у Колорадо.

МАЙНЕРСЬКА ДЕЛЕҐАЦІЯ В КУЛИДЖА.

ДОБИВАЮТЬСЯ КОНФЕРЕНЦІЇ ТА КРИТИКУЮТЬ СУДОВІ ЗАБОРОНИ.

ВАШИНГТОН, 21. падолиста. — У Президента Кулиджа появилася нині на авдієнції делеґація Американської Федерації Праці та майнерської юнії, звязаної з Федерацією. Делеґація домагалася від Кулиджа скликання конференції з представників страйкуючих майнерів мягкого вугля та властителів копалень, жадала здержання ворожих урядових виступів проти страйкарів, вглянути в акцію залізниць за піднесенням цін угля та в судові заборони проти страйкарів.

У справі страйкової конференції Кулидж не дав ніякої обовязуючої відповіди; він заявив, що він поговорить з Дейвисом, секретарем (міністром) праці. У справі судових заборон він не сказав нічого. У справі акції залізниць він порадив делеґатам віднестися з жалобою до комісії межистейтової торговлі.

АРЕШТ ВИНОВНИКІВ ЗАМАХУ НА Б. ПРЕЗИДЕНТА ОБРЕГОНА В МЕКСИКУ.

МІЖ АРЕШТОВАНИМИ КАТОЛИЦЬКИЙ СВЯЩЕНИК.

МЕКСИКО, 21. падолиста. — Ґенерал Роберто Крус, начальник президіяльної поліції, видав публичну урядову заяву, що урядови вдалося вислідити виновників недавного замаху на бувшого мексиканського президента Обреґона. Виновників арештовано і вони вже признаплися до вини.

Імена арештованих викликали немалу сензацію. Один з них се інжинер Луис Сеґура Вілчіс. Другий о. Міґуель Авґустин Про Хварес, римо-католицький священик; третий се брат о. Про Хвареса.

Всі три належали до римо-католицького заговору проти релігійних законів Мексика, що не дозволяє заграничним гороманам служити священиками в Мексику. Організація була тайна й опирувала кличем релігійної свободи; вона й називалася Ліґа Оборони Релігійної Свободи. Зі згаданого замаху Обреґон вийшов ціло, але двох людий, що їхало з ним автом, згинуло з ран.

ЗБІЛЬШАЮТЬ МЕТРОПОЛИТАЛЬНИЙ ОКРУГ НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК, 21. падолиста. — Нюйорське Купецьке Товариство ухвалило на своїх зборах резолюцію, якою збільшується метрополитальний дистрикт Ню Йорку. Досі округ сей мав 1,368 квадратових миль поверхні та коло 8 мілїонів душ населення. Від тепер за метрополитальний округ буде вважатися поверхню 3,766 квадратових миль, на якій є населення до півдесята мілїона душ.

Метрополитальний округ не має політичного значіння. Се весь той край, у якому бизнес і громадянське життє концентрується довкола головного осередка в Ню Йорку.

ЗАВЗЯТИЙ СУПЕРНИК У ЛЮБОВИ.

МАВНТ ГОЛІ, Ню Джерзі, 21. падолиста. — Місцева поліція арештувала 23-літного фармерського робітника Чарлса Антона за те, що він стріляв з револьвера до трох молодих хлопців, занятих на тій самій фармі, та ранив одного з них.

Арештований признався, що він стріляв з любовної зазадрости. Він залюбився в 17-літній Марґереті Бравтон, але тут застав трох суперників. Щоби всунути їх з дороги, він викрав був отрую, намочив в ній цукорки та потрактував ними своїх суперників. Один з них захорів легко, а другим нічого не сталося. Він вибрав потім кусок динаміту та хотів ним висадити своїх противників у воздух, але не дуже був певний средства. Наконець роздобув револьвер та став стріляти до своїх суперників на відвідинах у родичів дівчини.

ЦАРСЬКІ ҐЕНЕРАЛИ А НЕ ТРОЦЬКИЙ ТВОРЦЯМИ ЧЕРВОНОЇ АРМІЇ.

МОСКВА. — На одних партійних зборах у Москві заявив Ворошилов, що пора надійшла до опрокинення леґенди про те, що Л. Троцький є творцем червоної армії. Після слів Ворошилова, Троцький нічим не заслужився коло створення червоної армії, бо її організаторами є царські ґенерали, як Брюсілов і другі, яких приняв був Троцький. Троцький хотів відповісти на обвинувачення Ворошилова, однак збори не допустили його до голосу.

СОВІТСЬКО-ПОЛЬСЬКІ ПЕРЕГОВОРИ ПЕРЕРВАНІ.

МОСКВА. — Совітсько-польські переговори знова перервано. Причиною сього має бути обставина, що Совітський Союз не хоче признати Польщі права до Виленщини.

СТАН БЕЗРОБІТТЯ В ПОЛЬЩІ.

Польські газети вічно повтаряють, що безробіття в Польщі чимраз малїє. Одначе мимо того на підставі урядових даних в дні 15. жовтня в Польщі було ще 117.000 безробітних, зареєстрованих в державних урядах посередництва праці. А скільки є таких, що вже зневірилися в ті уряди і навіть не зареєструються в них, або таких, що не мають на те формальних даних. Злевністю більше ніж зареєстрованих.

ТОЛСТОЇВСЬКА ЯСНА ПОЛЯНА КОЛИСЬ А ТЕПЕР.

Ясна Поляна, тобто село, де великий російський письменник Толстой провів більшу часть свого життя, приготовляється до свята 100-літних роковин у честь Толстого. Тому, що до Ясної Поляни зїдуться люди з усіх усюдів, навіть з чужини, радянський уряд хоче це місце прикрасити. Вже тепер Ясна Поляна відбиває сильно від інших російських сіл, містечок, а навіть і деяких... міст. Деревляних хат там дуже мало, більшість домиків з каміння, а дахи покриті бляхою. Є навіть проєкт побудувати там хідники, люксус, якого не знають деякі міста. Майже всі доми в Ясній Поляні мають електрику й є там шпиталь, діточий захист і садок, кооперативи, більша школа. Селяни цього села вимкові, бо не пють, себто, коли хотять пити, ідуть в інше село за горілкою. Колиб Толстой жив, переконався би, що його релігійні та соціяльні ідеї не найшли у його селі плодючого ґрунту. Навіть деякі спомини по ньому щезли; нема там уже його хати, довкола якої він орав ріллю, ні інших, які він залюбки відвідував. То найбільше, що здивувало би Толстого це мабуть переміна Ясної Поляни в рід містечка. Толстой фанатично любив дику природу й просте життя без витребеньків культури. Ті, що відвідають, теперішню Ясну Поляну, небагато найдуть у ній із духа Толстого.

ФРАНЦІЯ ОБУРЕНА ВИСОКИМ ВИКУПОМ ДЛЯ МАРОКАНСЬКИХ РОЗБІЙНИКІВ.

ПАРИЖ, 19. падолиста. — Французька публична опінія обурена дуже високим викупом, який заплачено мароканським бандитам за випущення на волю 6 французьких полонеників. Згадані бандити мали дістати від 6 до 7 мілїонів франків за 6 полонених осіб. Між полоненими були 2 панни Арнод і братанок ґовернора Стіґа і його приятелі.

Для доставлення сього окупу треба було кількох трокових автомобілів.

Преса критикує дуже остро заплачення так високого окупу й каже, що тим чином захотиться мароканських бандитів до дальших нападів на „румі", тобто христіян, щоби опісля жадати за них високого окупу.

ПРОКЛЯМАЦІЇ СОВІТСЬКОЇ ОПОЗИЦІЇ.

БЕРЛІН. — Виключення Троцького й Зіновєва з комуністичної партії не здивувало нікого з членів опозиції. Ся подія однак не застрашила опозиціоністів.

У протестаційних демонстраціях проти терору сталінців беруть участь тисячі комуністів.

У примірниках часопису „Ізвестія" передплатники або ті, що купують її по кіосках, находять проклямації прихильників Троцького, вложені до середини часопису.

Проклямації, які розширюють прихильники Троцького, відзначаються такою різкістю, що для всіх є очевидним, що опозиція чує за собою силу й тому готовиться до відкритої боротьби зі сталінцями.

В одній з проклямацій говориться між иншим: „Сталін, Бухарін і компанія ведуть у партії режім терору, зради й лакейського послуху. В наведеру партійної конференції Сталін і Бухарін стараються уникнути отвертого суду над опозицією, через арештування визначніщих комуністів і виключення з партії Троцького й Зіновєва".

Згадана проклямація кінчиться словами:

„Опозиція у ніякім случаю не заперестане боротьби проти сталінців - опортуністів, проти цих лицарів темної ночі, що бояться світла явности. Вона буде боротися проти боягузів і політичних банкротів і проти гробокопателів пролетарської революції".

ОПОЗИЦІЯ В ЧЕРВОНІЙ АРМІЇ.

МОСКВА. — На підставі розпорядку революційно - военного совіта, усунено з червоної армії 9 висших командантів, членів комуністичної партії. Як причину видалення з армії подають іх приналежність до опозиції. Всі увільнені з армії внесли зажалення проти военного комісаря Ворошилова до центрального комітету ком. партії.

АРЕШТУВАННЯ ПІДРОБЛЮВАЧІВ СОВІТСЬКИХ ЧЕРВІНЦІВ.

БЕРЛІН, 19. падолиста. — Німецька поліція відкрила сильно розгалужений політичний заговір для фальшування совітських червінців. Фальшівниками червінців, російські контрреволюціонери, мали двояку ціль, підроблюючи згадані червінці. Іх наміром було з одної сторони підкопати совітську фінансову систему, а з другої сторони уживали вони сфальшованих червінців для підпирання протисовітської революції в Ґеорґії й на Кавказі.

Між арештованими фальшівниками червінців у Франкфурті над Меном є ґеорґієвський антибольшевицький Садатієрашвілі, секретар ґенерала Авалова. У заговір фальшовання гроша замішаних є також кількох німецьких ультранаціоналістів. У Садатієрашвілі найшла поліція 2400 фунтів невикінченних підроблених червінцевих банкнотів.

Німецькі банки виміняли вже около 500 сфальшованих червінців і предложили їх до Райхсбанк-у, де розпізнано, що вони сфальшовані. У Монахії Садатієрашвілі одержав позичку у висоті 20,000 марок, платячи на їх обезпечення 1,500 сфальшованих червінців.

АВСТРІЙСЬКІ МОНАРХІСТИ СВЯТКУЮТЬ РОКОВИНИ УРОДИН ОТТОНА.

ВІДЕНЬ, 20. падолиста. — Австрійські монархісти святкували дуже торжественно 15-літні роковини уродин принца Оттона, сина послідного австрійського цісаря Карла. Святкування уродин принца відбулося у капуцинській церкві, де поховані є майже всі австрійські цісарі, включаючи до них і передпослідного Франца Йосифа. В часі богослуження було у церкви дуже мало публики, а се свідчить, що Віденцям не дуже то й в голові відновлення монархії. По богослуженню промовив до зібраних у церкві полковник Вольф, провідник монархістів. Він взвав присутних, щоби кожний з них працював над тим, щоби принц Отто, коли йому скінчиться 18 літ, міг засісти як на австрійськім так і на уґорськім престолі. Зібрана шляхта піднесла опісля оклик в честь монархії, а на погибель „червоній республиці".

ВЕЛИКІ ЧЕРЕДИ ДИКІВ У АЛЬПАХ.

ЖЕНЕВА, 20. падолиста. — Американці, що думають перевести зиму в Альпах, будуть тішитися знаменитими ловами на диків. Дуже часто можна там бачити череди диків, що складаються з 5 до 9 штук. Череди диків бачено також у горах Юра й в долині ріки Рону.

Присутність диків у Швайцарії спричинила світова війна. Непокоєні світовою війною у Воґезах у 1914 році, покинули вони ті околиці і переселися до Швайцарії, де відтепер всегда зимують. Велика скількість диків є заповідцю строгої зими.

ЛИТВА НЕ СЛУХАЄ РАДИ ВЕЛИКИХ ДЕРЖАВ

ВІДМОВИЛАСЯ ПРИВЕРНУТИ ДИПЛЬОМАТИЧНІ ВЗАЄМИНИ З ПОЛЬЩЕЮ.

ЖЕНЕВА, 21. падолиста. — Литва не хоче послухати ради великих европейських держав, щоби закінчити „істнування военного стану" між нею та Польщею. Сей „военний стан" істнує між нею а Польщею від хвилі, коли ґенерал Желіґовський заняв виленський округ.

Представники великих держав домагалися від премієра Валдемараса привернення дипльоматичних взаємин з Польщею. Вони старалися теж переконати Валдемараса, що істнування военного стану між обома державами викликує велику політичну непевність серед балтійських держав. Представники великих держав заявляли теж, що розвиток економічних відносин на Литві поправиться, коли вона признасть суверенність Польщі над виленським округом.

Литва не послухала теж ради великих держав, щоби вніофати свою скаргу на Польщу за позамикання литовських шкіл і арештування Литовців у виленськім окрузі. Премієр Валдемарас іде особисто до Женеви, щоби попертн скаргу Литви і зажадати сатисфакції від Польщі. Також і польський міністер заграничних справ Залескі іде на конференцію в Женеві. Догадуються теж, що Литва буде знова домагатися звороту виленського округа.

РІШАЮЧА СЕСІЯ НІМЕЦЬКОГО ПАРЛАМЕНТУ.

ШКІЛЬНА РЕФОРМА И СПРАВА ДЕРЖАВНИХ ВИДАТКІВ ДОВЕДУТЬ ДО ОСТРИХ ПЕРЕПАЛОК.

БЕРЛІН, 21. падолиста. — У вівторок, 22. падолиста, розпочинається нова сесія німецького парляменту, яка рішить про долю теперішнього коаліційного правительства. У політичних кругах догадуються, що реформа шкільництва й справа державних видатків викличуть пристрасну дебату. Загально висловлюється сумнів, чи ріжкі правительственні партії будуть встані погодитися на новий шкільний закон, який має обмежити релігійне навчання у школах і контролю церкви над образованням. Заповідають теж значне обкроєння буджету, відповідно до перестороги Паркера Ґільберта. Міністер фінансів Келер рішив обкроїти видатки на німецьку армію. Се, без сумніву, сподобається опозиції, однак викличе бурю неґодовання у націоналістичнім таборі.

Також і справа більшої ощадности в державних розходах спіткається з розбіжністю гадок. Підчас коли центральне правительство старається переконати поодинокі держави про неві фінансові користи, які приносить зі собою централізація, деякі держави, як Віртембергія й Баварія, не хочуть про се нічо чути. Президент Райхсбанку нарікає знова на „розтратність" німецьких міст, які позичають гроші на будову люксусових будівель, головно спортових арен. Міста заперечують знова сей закид, кажучи, що спортові арени запобігають траченню гроша у шинках і кінотеатрах.

ЛЕТУНКА ҐРЕЙСОН ВЕРТАЄ ДО АМЕРИКИ.

ВІДЛЕТІЛА ДО ЛОНДОНУ ЛІТАКОМ, ЩОБИ ВСІСТИ НА ПАРОХОД ЛІВАЙЕТАН.

ПАРИЖ, 21. падолиста. — Летунка Ґрейсон, що безуспішно старалася перелетіти з Америки до Данії, вибралася літаком до Лондону, звідки, по перебуттю там кілька годин, удасться до Савтгемптон, щоби звідтам пароходом Лівайетан відплисти до Ню Йорку.

ТУРЕЦЬКІ ВЛАСТИ АРЕШТУВАЛИ 57 КОМУНІСТИЧНИХ ЗАГОВІРНИКІВ.

ЇХ ОБЖАЛОВУЮТЬ О ТВОРЕННЯ ТАЙНИХ ТОВАРИСТВ І ПЛЯНОВАННЯ ПОВАЛЕННЯ ПРАВИТЕЛЬСТВА.

КОНСТАНТИНОПОЛЬ, 21. падолиста. — Недавно арештовано у Туреччині 9 інтеліґентів за комуністичну пропаґанду. Тепер знова докосять про арештування 57 комуністичних аґітаторів у вілаєтах Смирна й Адана.

Проти них внесеться обжалування о творення тайних організацій, що противиться турецькому законови, який вимагає зареєстровання таких організацій. Рівночасно внесеться проти них скаргу о намір повалення теперішнього правительства і переведення драстичних змін у конституції. Між арештованими є також 2 урядовців Аркоса, тобто російської торговельної місії.

ВІДКРИТТЯ НОВОЇ КОМЕТИ.

НАХОДИТЬСЯ ВОНА В КОНСТЕЛЯЦІЇ РИБ, А Ії БЛЕСК ВИНОСИТЬ ОДНУ ТРИНАЙЦЯТУ СТЕПЕНЯ.

ГАМБУРҐ, Німеччина, 21. падолиста. — Німецькі професори Швассман і Вахман відкрили зі своєї обсерваторії у Берґедорф, недалеко Гамбурґа, нову комету. Згадана комета находиться у констеляції Риб і її не видко голим оком. Її блеск виносить лишень одну тринайцяту степеня.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ХТО РОЗБИВАЄ ОРҐАНІЗАЦІЮ?

В однім французькім часопису подано десять способів, якими нищиться звичайно кожду орґанізацію. Передрукував їх старокраєвий часопис „Новий Час" тому, що вони дуже підходять до нашого власного життя. Ось вони:

1. Не приходьте на засідання-сходини. 2. Якщо приходите, спізняйтесь. 3. На засіданнях критикуйте працю членів управи і виділу. 4. Не принимайте ніяких урядів тому, що лекше є критикувати як працювати. 5. Мимо цього висказуйте ваше обурення, якщо вас не вибрано до виділу. 6. Якщо вас вибрано до виділу, старайтеся не приходити на засідання. 7. На питання предсідателя відносно рішаючих справ заявіть, що не маєте нічого до запримічення. Однак після засідання розказуйте всім, як зле справа полагоджена і як на вашу думку треба було це зробити. 8. Не робіть нічого по за цим, що є дійсно необхідне, коли однак другі члени беруться з запалом до праці і розвивають успішну діяльність, нарікайте скрізь, що товариством рядить „кліка". 9. Не приєднуйте нових членів — хай це другі роблять. 10. Вкладки платіть нереґулярно, або ще краще — не платіть їх зовсім.

Ось вам способи, якими, як каже французька ґазета, найлекше знищити кожду орґанізацію. Коли французька ґазета уважала за відповідне зібрати все те до купи, то видно, що мала в тім якусь ціль. Видно, що у Французів почав вкорінюватися розкладовий боляк, який почав нищити так сильно зорґанізований французький нарід. Та залишім сильних Французів, а погляньмо на своє власне життя. Миж не маємо прямо що розбивати, ми щойно будуємо свої орґанізації, ми щойно в початках орґанізаційного життя. А скільки то перешкод треба в нас перебороти, щоби вдержати якунебудь з трудом поставлену орґанізацію, або оснувати другу. Скільки то в нас ріжних дорадників та всілякого рода критиків, що своїми „спасенними" радами звичайно нічого иншого не роблять, а тільки розбивають те, що другі з трудом будували. А до того всього треба ще дорахувати погоню за „гонорами". Мабуть тільки тому, що наш нарід був віками поневолений, що був рабом, пониженим і прибитим, проявляється у нас отта хоробливa амбіція, яка рівнож не дає нам змоги орґанізуватися, бо всяка така акція сходить на особисті спори і урази. Люде думають дуже часто, що вони ведуть громадську роботу, а на ділі це сварня кількох „лідерів". Люде наші дуже часто не вміють ще розріжняти справ особистих від громадських і орґанізаційних. А не розуміють цего головно самі таки „лідери". І через те так йде наша орґанізаційна праця.

У БОРОТЬБІ З УКРАЇНСЬКИМ СЕПАРАТИЗМОМ

Сесія Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету, що недавно тому закінчила свої засідання в Харкові, на домагання Чубаря та Петровського ухвалила резолюцію, якою українські сепаратистичні змагання оголошені контр-революційними. Тому виконавчий комітет закликає большевицький уряд України вжити найрішучійших заходів, щоби прибити змагання України до відділення від Москви.

Стара русоцентрична пісня: боротьба з українським сепаратизмом, боротьба з „мазепінством". Боролася сотки років з цим царська Росія, боролася революційна Росія часів Керенського й бореться тепер увесь час і большевицька Росія. Ця постанова Виконавчого Комітету нічого нового Українцям не говорить і нічого нового не дає. Вона лише зайвий раз підкреслює, що большевики всіма мірами й засобами намагалися й намагаються тримати Україну в лабетах московського імперіялізму. Для України зовсім ріжниці немає, чи той імперіялізм чорної, царської фарби, чи червоної, большевицької. Наслідки одні й тіж: економічне виснаження України на користь Московщини та здавлення культурного й національного розвитку українського народу. Правда, большевики допускають українські школи, українські ґазети, українські книжки й не забороняють, як в царські часи, називатися „Малоросам" Українцями але що з того, коли всі ті книжки, ґазети, школи намагаються впоїти українському народові почуття покори, рабства й приниження перед московським лаптем. Під большевиками ще більше ніж в часи царату затроюється душа й думка українських мас гаслами братерства, спільности інтересів, спільности історії та долі Українців і Москалів.

Большевики всіма засобами намагаються впоїти в душу українського народу почуття слабости своїх власних сил, почуття потреби увесь час спиратися на свого старшого й більшого „брата" Москаля. Ось на таку саме тему розписується київська „Пролетарська Правда" в ч. з 9. жовтня. Там вона в передовій своїй статті виступає самим рішучим і брехливим чином проти гасла, що Українцям належить орентуватись на власні сили. Большевицька „Пролетарська Правда" проти такого гасла, бо, мовляв, Українці слабий нарід, якому треба завжди спиратися на плечі сильнійшого. І ось, мовляв, коли українські „буржуазні кола" кличуть нарід до орієнтації на власні сили, то тим вони ніби то неминуче приведуть його до орієнтації на чужинецькі, антирадянські сили. Для того, щоби це не сталося, большевики проповідують відмовитися Українцям від цього гасла, а замісць того спертися на плечі Москви.

Московські посіпаки, що допнялися до влади на Україні лише за допомогою московського імперіялізму й які тримаються при тій владі лише сидячи на вістрю московського червоного баґнета, не можуть збагнути, що український нарід має досить сили, щоби створити свою незалежну, суверенну державу. Тому гасло, кинуте останніми роками на Україні навіть комуністами-Українцями: „геть від Москви", вони називають контрреволюційним, продажницьким гаслом. Вони ніяк не можуть збагнути того, що Україна зможе жити самостійним життям, не будучи чужою кольонією, як тепер вона є кольонією Москви.

Самі большевики залазять в найдальші кутки земської кулі й проповідують серед ріжних дикунів гасло самоозначення, гасло визволення зпід чужинецького панування. Вони признають, що африканські нігри можуть мати свою суверенну державу, можуть мати орієнтацію на власні сили, але Українці до цього ще не доросли. Боротьба за визволення з під чужинецької окупації своїх земель, боротьба за створення власної держави на всіх мовах і всіма народами називається революційною боротьбою, але для українського народу таку боротьбу большевики називають контр-революцією. Коли Гіндуси ведуть боротьбу проти Англії, то большевики називають таку боротьбу революційною, але коли Українці роблять те саме, кидаючи гасло „геть від Москви", то се вже большевики називають контр-революцією. Боротися проти польської чи румунської окупації українських земель є революційна боротьба, але боротися проти такої самої окупації наших земель Московщиною, значить бути контр-революціонерами. Так саме і московські царі говорили, коли йшли війною проти инших народів та держав, щоби поширити межі своєї імперіялістичної держави. Вони також ходили війною за визволення з чужинецького рабства ріжних народів, особливо Славян і замісць чужих плечей пропонували свій московський канчук. Яблоко від яблоні далеко не падає, так саме і большевики, що є спадкоємцями царської Росії, як казав Раковський у Київі, коли вів мирові переговори з Україною в імени Москви, з своїм імперіялізмом не відійшли далеко царського імперіялізму.

Що вони тепер будуть вживати ще більше репресій та що багатьох заарештують і покарають, а між ними також і своїх партійців, які кинули гасло „геть від Москви", в тому сумніву нема. Знаємо, що українському народови в цілому та особливо його окремим активним діячам на полі національному й культурному доведеться зазнати ще багато лиха від червоних імперіялістів. Чаша страждань ще не випита до дна.

Але також знаємо й те, що жадними репресіями тепер вже не спинити побідного ходу українського народу до створення своєї соборної й суверенної держави. Орієнтуючись на власні сили, виробляючи їх та виковуючи все нові й нові, зміцняючи лави борців, український нарід з глибокою вірою в свої власні сили вийде переможцем у визвольній боротьбі, хочби вона точилася ще сотки років і пролила цілий океан крови.

Постановами й чекистським канчуком українського сепаратизму ніхто вже не спинить; він буде жити й ширитися, поки наш нарід не осягне свого державного ідеалу.

В. Будзиновський.

PRAWEM I LEWEM.

(4)

В р. 1661 сяніцький староста дістав приказ стягнути від властителя Динова, Ґроховського, якісь гроші. Староста візвав до того, як закон казав, шляхту. Прийшов ворог Ґроховського Осолінські з військом і гарматами. Здобув Динів, але не вдоволився стягненнєм присудженої суми. Запалив місточко, вирабував костели і міщан. За се заплатив 20.000 зл. відшкодовання — не Осолінські, але староста!

Рамулт, шляхтич в Голучкові був ватажком опришків, що в р. 1634 порабували жида Єленя і забрали йому 70,000 злотих. Рамулт замордував трех опришків і гроші жида загорнув сам. Сяніцький староста при помочи шляхти арештував Рамулта, скував і посадив в замковій тюрмі. В наслідок жалоби жінки увязненого судовий трибунал в Піотркові приказав Рамулта зараз випустити, старосту засудив на 120 гривен і рік тюрми, жида Єленя на 240 гривен; обох під загрозою інфамії горла — бо увязнили шляхтича, не спійманого на горячім.

Проти шляхотського опришка Жигмонта Стадніцкого в Ланьцуті, котрий силою викинув кільканацять шляхтичів з їх маєтків, вирабував і зруйнував кількадесять сіл і міст і мав на совісти безліч мордів, було кільканацять присудів на баніцію й інфамію. Хто хотів, мав право вбити його. Перемиський староста Красіцкі дістав кілька королівських приказів, аби при оружній помочи шляхти Перемищини і Сяніччини вирушив проти опришка. Коли в падолисті 1624 р. прийшов новий приказ від короля, староста пішов на чолі 600 людий на Ланьцут. Бандит утік, але вояки старости настигнали його і розстріляли. Брат того бандита, на котрім виконано многократний присуд трибуналу і прикази короля, завдав старосту до суду о заплату 200,000 зл. Хоч проти процесу запротестував 1625 р. вишенський соймик, суд жалоби не відкинув. Процес тягнеться ще по смерти старости проти його сина Юрія о заплату братови бандита 200,000 зл. (один міліон швайцарських франків) за шкоди, які мусіли бути при збройній екзекуції судового декрету!

В Польщі був такий лад, що не лиш небезпечно було виконувати готовий присуд, чи королівський приказ. В Польщі був такий лад, що й суд міг стягнути на себе біду, як користав зі свого права і виконував свій обовязок.

В 1647 р. шляхтич Петро Калішковскі покалічив львівського міщанина, за що на львівськім ратуши засудили його на 100 гривен і 6 неділь вязниці. Калішковскі завдав львівську старшину до суду. Трибунал засудив бурмістра і лавників (міських судів), що „мають дати голови під катівський меч". Скінчилося на самім присуді, бо Калішковскі не мав тільки війська, щоби старшину Львова спіймати і передати катови.

Старости, обовязані бути сторожами права, самі заохочували шляхту до безправств своїм власним приміром і самі утруднювали та унеможливлювали виконаннє присудів. Вони самі, полагоджуючи свої спори з шляхтичами, ба й з другими старостами, не йшли до суду, або й силою противилися присудам і королівським декретам. Немилим собі особам старости самі утруднювали веденнє процесу і давали поміч не тому, хто в суді виграв, але засудженому. Старости, замість інфамісів карати на горло, брали їх в опіку, і своєї влади надуживали проти делятора. Старости силою не позволяли виконувати королівських мандатів, звернених проти них.

Перемиський староста Адам Стадніцкі пускається на бандитизм. В 1614 р. вислав до боляновецьких лісів Корнякта 500 хлопів під охороною 200 жовнярів, вирубав ліс і до Ляшок вивіз 1000 фір дров.

В 1660 р., коли стрийський староста Конєцпольскі ще лежав на катафальку, нападає на Стрий яворівський староста, полковник, пізнійший король польський Ян Собескі. Викинув з двора вдову, і маєтки стрийського староства взяв в посіданнє. Трибунал засудив Собеского на зворот староства вдові і на заплату 30,000 злотих відшкодовання. Перемиський староста дістав приказ той присуд виекзеквувати. Але Собескі мав більше війська, отже ані стрийського староства не віддав, ані відшкодовання не заплатив.

Перемиський староста Адам Стадніцкі не позволив 1614 р. Корняктови вписати до ґродських книг протесту безправного вирубання Корняктового ліса.

Брати Іван і Павло Фредри були банітами й інфамісами. Обовязком перемиського старости, Адама Стадніцького, було ймити їх і скарати на горло. Пан староста взяв їх в 1616 р. під свою опіку.

Скальське староство, котре протизаконно було в руках Николая Осолінського, король дав 1660 р. Єронімови Лянцкоронському. Осолінські не вступався. Лянцкоронські пішов брати староство власним військом. Осолінські не видержав і здав Скалу.

Від шляхотського бандита, многократного інфаміса і баніта Красіцкого король відбирає в 1640 р. долинське староство. До Долини поїхав королівський секретар Ягодинський, щоби староство відобрати. Красіцкі зразу не впустив його до міста. Впустив аж тоді, коли до него прийшов возьний з візванием, щоби вшанував королівську волю. Коли той королівський секретар увійшов до міста, Красіцкі спіймав його з цілим його почотом, закував у кайдани, вкинув до вязниці в ратуши і увільнив аж по трех днях. Королівські мандати пан староста відкинув з погордою і далі сидів на старостві.

За приміром старостів ішли ті, що за старосту виконували владу. Коло 1590 р. непокоїли Львів і його передмістя два сини Бялоскурского, бурґграфа високого замку. В ночи розбивали і рабували, в день сиділи безпечно у батька під охороною замкового ґарнізону. Батько Бялоскурских був урядником старости. Львівчики зверталися по ратунок до старости, але не його сила була помогти їм.

Бувало, що сильний шляхтич нападав са старосту в його власній резиденції. Такий староста, якому тяжко було оборонити себе самого, ледви чи міг власною міліцією виекзеквувати присуд на бутнім шляхтичу.

В 1606 р. Гербурт з Доброміля зібрав велике військo і вдарив на Хотинець Станіслава Стадніцкого. Здобув двір і злупив його. Окрім скарбів, взяв 6 гармат і 160 комплетного гайдуцького зазброення. Самого С. Стадніцкого увязнив і вкинув до своєї вязниці в Малнові. Випустив аж тоді, коли від него вимусив упокоряючі і стратні зобовязання. Стадніцкі, вихопившися з вязниці, ані думав виконувати вимушені зобовязання. Братом Станіслава був перемиський староста Адам, котрий станув по стороні брата і розпочав з Гербуртом війну. В 1607 р. Гербурт зібрав 700 вояків і рушив на старосту. Вдарив на старостинські Нижанковичі, розбив і розігнав війско старости, та пішов на Перемишль. Під Перемишлем станув на Знесінню, артилерію уставив на Балині під Божою Мукою і через шість годин бомбардував замок, в котрім засів староста. Аж бачучи, що замку таки не возьме, відступив.

(Дальше буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

„І СУМНЕ І ПОТІШАЮЧЕ ПРО РІДНИЙ КРАЙ".

В „Свободі" ч. 268, в статті І. Наконечного п. н. „І сумне і потішаюче про рідний край", сказане слідуюче:

„Берім таку справу: Надї Львовом, на горі стоїть наддніпрянська батерія тяжких гармат, а гарматчики так і горять охотою засипати це місто враз зі славним осередком цілого бунту проти Українців, школою ім. Сєнкевича, ґранатами. Але найвисший провід, вже не знаю чи військовий чи цивільний, не дозволяє на це, бо каже, що зі „зглядів культурних" „не випада" таке робити"! На доказ нашого рабства згаданий кореспондент наводить в дальшім тягу факт, що наш старшина мав скарати стрільця, який публично нищив якийсь польський памятник. Подібні думки приходиться читати часто і в других наших ґазетах і тому вважаю конечним подати до цього таке:

1. Придніпрянська тяжка батерія, про яку згадує шановний кореспондент, мала дві гармати і около 150 набоїв, з чого половина була непридатна до стріляння. Обслуга цеї „придніпрянської" батерії складалася майже виключно з „придністрянців", з виїмком команданта. Стояла ця батерія не на „горі над Львовом", але була схована в долині спершу в Винниках, а відтак в Ляшках Мурованих і була одною з батерій 4. Гарматного полку, якого батерії занимали позиції від Дублян аж до Чижок, себто майже дві тритини всего львівського фронту. Думка, що ця батерія могла „засипати" Львів ґранатами, пригадує мені німецьку гумореску з часів війни п. н. „Як малий Моріц представляє собі війну". Цей погляд свідчить про цілковитий брак навіть найелементарнійших понять воєнної техніки, артилерії та воєнної штуки взагалі у згаданого кореспондента, а цего чейже мусимо вимагати від людей, коли вони хочуть бути критиками воєнного діла.

2. Висказ, що був заказ стріляти на Львів „зі зглядів культурних" не вірний. Такого приказу не було і його не було потрібно тому, що навіть після міжнародних постанов Львів як укріплене тоді місто підлягав обстрілови. Колиб такий заказ був, то я мусівби про него знати, будучи при облозі Львова майже весь час, спершу як адютант 4. Гарматного полку, а відтак як комендант Ґрупи Південь цегож полку (4 батерії в Підбірцях, Винниках і Чижках) та заступник команданта 4 Г. полку. Не чув я навіть про такий заказ від старшин инших полків артилерії, як пок. от. Воєвідки, (арт. У. С. С.) сот. Бутрими (полк. арт. С. С.) та пок. пор. Балтри, котрі майже кождого дня приїзджали до нашого розвідчого пункту на Чортівській Скалі. Натомісць був наказ „щадити" амуніцію, який був зрозумілий і оправданий з огляду на брак артилерійського стрільна в Армії.

Висказ шан. кореспондента, що він не знає, хто такий приказ видав — військова чи цивільна влада — свідчить, як мало труду завдав він собі, щоби провірити такі важні факти.

3. Наведений факт (коли приймемо, що він дійсно правдивий) про покаранне стрільця за публичне нищенне польського памятника вказувавби не на наше рабство, але радше на цей високий моральний уровень українських старшин та їх розуміннє своєї відвічальности перед державою, якої закони були для них святими.

Безумовно, що польські памятники треба було усунути. До цего однак були покликані не стрільці але цивільна влада і на їх адресу повинен звернутися шан. кореспондент. Старшина, який раз дозволить стрільцеви ломити закони своєї держави (якіб вони не були), раз на все тратить поважаннє своїх стрільців. На це можна навести тисячі примірів з життя нашої Армії. Найкращі частини були ті, де старшини розуміли свою відвічальність як представники української влади і я певний, що для будучого українського військового покоління взором і ідеалом будуть ті старшини порядку, карности і пошановання державних законів, а не Махни, Зелені і проча братія отаманів.

4. Наведені прикрі інциденти вкладають на бувших членів Армії обовязок як найскорше подбати про видання Історії Армії, щоби не перекручовано фактів і то особливо такими людьми, котрі роблять це в добрій вірі.

Володимир Галан
Филаделфія, Па.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

„Громадянин". Залишіть вже раз „подзєнкования". А то дякуєте аматорам, учителеви, священикови, публиці і Комітетови, всім разом і кождому зосібна за те, що відсвяткували свято Першого Падолиста та зложили $23.52. Таж кождий з них виповнив свій обовязок і це все.

А далі майте хоч якусь міру в похвалах. В нас звикли робити з кождого співака Шаляпіна і Каруза. Кожда наша дитина, що тільки поставить ноги на сцені — вже скінчена артистка, чудесне дитя. Кождий хор знаменитий, прекрасний і пречудний. Приготовлявся до співу всего один місяць, але співає як соловей, що може виступити на першорядній сцені. Все те смішне і незгідне з правдою. Таким балястом занидують часопис і ще обурюються, коли такі описи лагодиться. Признаннє добра річ, але коли є якась міра. А коли без міри хвалимо, то забиваємо самі в собі почуття самокритики, а це шкодить нації і тим, що їх хвалите, бо вони бачать, як то легко можна добитися похвали і без великого труду.

Н. М., Гемтремк, Миш. Витинок дістали і дякуємо. Нема що нам радіти з вистави „Тарас Бульба", бо в ній зроблено карикатуру з наших славних козаків. Тарас Бульба і козаки являються на польськім тлі дикунами і простаками, а польська шляхта виідеалізувана. Сини Тараса не подобають ніяк на козацьких синів. До того навіть їх вираз лиця не український. Видно, що теперішні господарі України воліли виставити „Тараса Бульбу" московськими та польськими силами як українськими.

А. Ш., Блекстон, Масс. Не можна домагатися, щоби всі церкви звалися „Українська церква", бо є свобода релігійна і кождий може належати до якої хоче церкви, католицької, православної, протестантської чи якої иншої. Зате у назвах тих церков повинна бути назва „Українська" на першім місци. І так: Укр. гр. кат. церква, Укр. православна церква, Укр. презвитеріянська церква і т. д. Що до инших справ зазначимо, що Ви знаєте найкраще відносини в своїй ґромаді, а тим самим визнаєтьсь, як повести справу. А правні поради належать до адвоката, а не до нас.

СПРАВЛЕННЯ: В виказі жертв з Трентон, Н. Дж., з 16. падолиста пропущено імя Фелікса Калужняка. Зложив $1.

Витинки з ґазет надіслали: К. Відікавсказ з Филаделфії, Па., о. Сполітакевич з Йонкерс, Н. Й., А. Стендрет з Нюарк, Н. Дж., Д. Темник з Юнґставн, О., В. Юрковський з Ню Йорк, Н. Й., В. Білоруський з Честер, Па., О. Костюк з Гейзлетон, Па., М. Мостовий з Рачестер, Н. Й., Н. Машталер з Гемтремк, Миш.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

—o—

ГАВАНА, КУБА.

Як ми реаґуемо на процес Петлюри. Діяльність Запомогового Комітету.

„ЗАГОРІЛІСТЬ ПЕТЛЮРІВСЬКИХ НЕДОБИТКІВ НА ОСТРОВІ КУБА".

Слава й честь тобі, батьку Отамане, замучений клятим Жидюгою-комуністом. Став ти, батьку, кісткою в горлі клятим ворогам. Що не міг ти за життя, це твій Дух докаже! За царя Миколу II. та за цісаря Франц Йосифа I. клав наш нарід голови. Карпати, Галичина, Піява, Франція, широкі сибірські пустині геть аж у Владивостоці политі козацькою кровю, кровю синів України. Та нарід наш не питав на жертви, а голосно ревів „Боже царя храни"... Другіж знова славословили иншого покровителя. Просили Бога „мудро най проводить нам", та куда, за що? Схаменіться, люде! Схаменулись...

Пішли у бій за волю, за
Неньку Україну...
Чотирокутник смерти. Вира-
туватись не було сили.
Впали стяги.

Кричіть, „зрада! зрада!" підшептували вороги. „Оцей о Отаман Петлюра вас зрадив. Вас продав панам, а сам утік гень, гень. „Зрада-ганьба" ревіло тупоумне племя й вирікалось його імени.

Ні, він не зрадник. Згинув наче герой на своїм пості. Не заховався він. Розумів, що нарід лиш тупоумний ще. Він уважавсь чистим. Совість його не докучала йому.

Зробили його зрадником вороги, щоб зневірити нарід, однак самі доказали, що ні, що він мученик за волю народу. Його тінь нас кличе й ярко пригадує, що є у нас підлий новітний ворог.

Так і цей наголовок про петлюрівських недобитків свідчить добре, кого наїздники боялись. Але не тішся, враже — сотня поляже, тисяч натомісць стане до борби.
місць стане до боротьби.

Так і ми стали до боротьби, стали гуртуватись і славити наших борців. Ми згадали тіни борців. Називайте нас петлюрівськими недобитками, однак ми Петлюри не стидаемось. Він наш чоловік, а у вас Жид став святим. Се новий Зельман і ви тішитесь, коли він їде. Скинули ми стародавніх Зельманів, скинемо й нових. Не давно ще на шпальтах „Жидівських Вістей" появилась лайка на нас. Комітет загорілих тупоумних недоуків назвав нас прихвостні Москви. Тим ученим є В. Незамітний. Він підписавсь під лайкою, або під тим т. зв. киванням пальцем в черевиці. И здобувсь на заголовок й каже „Загорілість петлюрівських недобитків на острові Куба".

Пригляньмося блище тому осібнякови. Чистить черевики й Жидам вікна мие. Давний москофіл — тепер „рабочей работнік". Статті, під якими підписується, складають йому Жиди й даром навіть, бо є нагода ширити роздори. Імя його дійсне є Савчин. Він оден з тих, про яких згадує Шевченко... „Та поможіть Москалеви та і царювати, із матері полатану сорочку здіймати"... Репрезентує він Товариство „Злука", яке як каже він, стоїть нам кісткою в горлі. Т-во це нам не шкідливе хочаб із сеї причини, що у хочаб із сьої причини, що у ньому, слава Богу, нема ні одного Українця. Членами там Поляки, Жиди, Москалі. Головою перекиньчик. По переконанню ні пес, ні баран; куди вітер дує.

Наш Комітет на свої сили зробив богацько. От хочаб вислано 2 людей бідних до краю із збірок поміж членами. Дорога коштувала 180 долярів. Заходами членів Комітету 7 людей виїхало даром до Канади а 10 на пів ціни. Усьо зі складок. 21 долярів на повінь до Галичи. Дрібні запомоги членам в грошах та праці.

У нас є гарна домівка. Образи наших героїв, поетів та лев на тризубі, які окрашують салю й переносять члена на Вкраїну, на рідні ниви у рідне село. Він на хвилинку забуває про чужину та радіє своєю „просвітою". Має член бібліотеку, хоч правда дуже ще бідну, бо є у ній 350 книжок. Там має нагоду перечитати про Україну, Кармелюка; перечитає Кобзаря й сльоза чиста витиснеться з ока; він стане щирим Українцем. Горнеться до Комітету. Молодіж сходиться що неділі на забави та національні свята.

В неділю дня 6-го падолиста відбулося в нас свято Української Державности. Згадали про ту кріваву боротьбу, як панували на рідній землі, помянули борців, заспівали в супроводі пяна „Ще не вмерла Україна". При кінці відбувся „баль".

Така праця виділу приеднала понад 100 членів. Правда мало, але на тутешні віднюсини, думаю, досить.

Щирим Українцем являеться пан голова, Юрко Федорко.

З більше свідомих членів являються: Володимир Телесницький, Василь Никифорчик, Сергій Пархоцик та старий січовий стрілець Пантелеймон Петришак, славний козарлюга з боїв за Київ, та Бойко Петро. Таке в нас життя. Куба, як то кажуть, не спить. Так вгору синьо-жовтий прапор! Бажаю сьому Комітетові, сій новій твердині, щирої й дружеської праці на національному полі та скорого розвою в сильну організацію.

Рівнож звертаюся з закликом до всіх українських організацій, щоб жертвували по пару книжок, щоб наш зголоднілий на рідну книжку еміґрант мав чим віддихнути.

Пишіть, знакомі, піддержуйте духа, а може й тим заохотите до витревалости у праці членів Виділу. Адреса: Comite de Emmigrados Ukrainianos, Habana, Cuba. Calle Habana 222.

Теофіль Ольшанський.

Честь заслугує на честь.

Як довго чоловік не зневажає себе сам, так довго ніхто його не може зневажити.

—o—

Чим близше хто мешкає до церкви, тим частіше спізняеться на богослужения.

—o—

Женщини задержать лише такі тайни, про які вони не знають.

—o—

Діти є причиною радости й смутку.

З ТЕАТРУ Й МУЗИКИ.

СВЯТО НАЦІЙ В СТАТЕН АЙЛЕНД.

Українці вибиваються на перше місце і то — по заслузі.

Предсідатель Торговельної Палати на Статен Айленд сказав цілком слушно на міжнароднім концерті, який відбувся в суботу, дня 19. падолиста, що ця місцевість це дійсна Ліґа Націй. І такою Ліґою Націй була та міжнародня публика, що виповнила простору галю Куртис Гайскул по береги. Ліґу Націй можна було добачити з естради.

Норвежці виступали зі своїми народними піснями і танцями, рівнож Шведи, Голяндці, Американці, Румуни, Шотляндці. А всі в національних пестрих костюмах. Кожда нація старалася запрезентуватися як найкраще і на загал треба признати, що їм це вдалося. Шведи відспівали хоральну пісню, що сягає ще 12 століття, яка своїм укладом є наскрізь оригінальною, так далеко віддаленою від теперішности, що кождий мимоволі відчув старину, хоч і не знав, що це промовляє до него 12 століття.

Голяндці виступили в дуеті в своїх національних строях, з здоровими лицями і здоровим гумором, як пристало на їх здоровий нарід. А відспівавши свої кусні, піднесли гордо свій національний прапор, зняли шапки та заповіли, що відспівають свій національний гимн — в додатку. Усміхнені їх лиця споважніли і пішли звуки гимну, а вся публика встала в одну мить і пошанувала малесенький народець, що вміє шанувати свою національність і гордиться нею, хоч який він маленький. От славний собі народ і славні діти — подумав я собі.

Німці як всюди так і тут стояли на сцені як вкопані, спокійно і з повагою та відспівали свої пісні, виконуючи їх зразково.

Америка була представлена балетом, що уявляв собою обжинки. Це виступали учні школи танців Мисс Альви Деккер. Індіянські пісні відспівала Мисс Кетерин Роджер, яка володіє прекрасним ліричним сопраном.

Балет випав дійсно артистично.

Румуни пописувалися головно танцями. Музика була циганська і циганські танці. Вбрані були в прекрасні костюми. Сопраністка Ольґа Крісто Льовеану відспівала жмут любовних народних пісесь, в яких пробивалася рівнож циганська мельодія.

Слабше представлявся латвійський хор, але найслабше польський. Не тому, що Поляки наші національні вороги і що треба їх тому ганити, бо це був би нонсенс, а тому, що дійсно оба хори — мужеський і жіночий — не мали зовсім добрих голосів, а добір пісень був дуже мізерний.

Приходиться тепер згадати про українську участь. Українці виступали двома наворотами. Кромі Американців їм одним припала та честь, а по концерті аранжери дуже жалували, що не дали Українцям нагоди до ще більшого попису. Це не видумка а дійсна правда і правда заслужена.

Оперовий квартет вивязався під артистичним зглядом як найкраще. Що до цего нема ніякого сумніву. І нема дива, бож виступали такі сили як: Марія Машир, Олена Діброва, Михайло Швець і Юрій Басманів. Вони дістали від публики належну і заслужену овацію.

Співали: „Дніпро реве" Дениса Січинського і „Ой ходила по опеньки" Лисенка. Обі річи, як сказано, виконані зі скінченим артизмом, але мимо цего обі пісні не так дуже надавалися до того, щоби виявити чар і силу нашої пісні на тім міжнароднім концерті. д. Михайло Швець міг розвинути свій могучий голос, але другі співаки ні, а це велика шкода. Аж просилася ще хоч одна пісня, але не було для неї місця, бо програма була точно означена і не можна було нічого додати.

При тій нагоді дозволимо собі ще на таку замітку. Квартет це одна цілість. Це виступають чотири особи, що зливаються на сцені і в пісні в одну. Тому не треба виходити п. Шевцеви з ряду і виступати о два кроки вперед других, коли співає сольо. Можна і треба це робити спокійно стоячи в однім ряді з другими. На ніякій европейській концертовій сцені такого не практикують. Непожадані рівнож рухи, які мають оживити пісню, особливо, коли ті рухи в ансамблю не гармонізують з рухами других. А це можна було завважити в п. Машир. Всі ті рухи згармонізувалися пізніще, але початок виходив дуже неприродний. Тому, щоби таке не повторялося, краще їх залишити.

До того наша просьба до п. Шевця. Ради Бога, киньте до біса ту кучму, яка видніє на фотографії і яку Ви насадили на голову, коли співали. Таж є гарні козацькі шапки, що аж мило на них глянути. А прецінь естетичне вражінне відграває велику ролю і воно залишається на довго в памяти. А ми так хотіли б, щоб по нас залишився в чужинцях гарний спомин про нашу пісню, наших співаків і про наш стрій, бо і в нім відбивається культура народу. Треба признати, що артистки пп. Машир і Діброва мали пречудні українські строї, але наші співаки-козаки дуже якось бідно при них виглядали, річ ясна, що щодо ґардероби тільки, бо поза тим всьо було гаразд.

Український Хор ім. Лисенка з Джерзі Сити, Н. Дж., відспівав три пісні: „Ой рано, рано" і „Жала Улянка шовкову траву" Ступницького, та „Вечірний дзвін" — народну пісню. Був це мішаний хор під управою відомого диріґента п. Андрія Ґели, що має в своїм фаху вже від давна вироблене добре імя.

Хор зіспіваний. Голоси дібрані як мужеські так і жіночі і тому, хоч співав тяжкі до віддання пісні, відспівав їх як найкраще. Скритикувала його міжнародня публика тим, що нагородила дійсно рясними оплесками та домагалася додатків, але на жаль додати не було дозволено.

По концерті пропонували хорови участь в других виставах. Треба тому радіти, бо такі виступи в українських строях і з українськими піснями популяризують наше імя більше як всяка друга пропаганда.

Концерт закінчено ансамбльом національних прапорів ріжних народностей. Був це імпозантний образ. На переді стояла „Мисс Колюмбія" з американським прапором. А по правім боці недалеко від неї, виднів наш український синьо-жовтий прапор. Якийсь Запорожець з Джерзі Сити з Хору Лисенка не задоволився тим, щоби стояти з нашим прапором позаду других, а протиснувся й вийшов на перед сцени. Честь йому за те, так треба поступати. Коли малі Голяндці гордяться собою то й ми гордо держім свій національний прапор, за яким стоїть 40 міліоновий нарід і славна минувшина.

Як умирають ріжні люде.

Хлібороба — приймає земля в свої обійми.

Почтовий листар — кінчить свою дочасну дорогу.

Книговодець — замикає книгу свойого життя.

Годинникареви — вибиває остання година.

Огородник — гризе траву.

Священик — засипляє в Господі.

Музик — видає останній тон.

Мандрівник — мандрує на долину Йосафата.

Швець — витягає копита.

ЧЕТВЕРТИЙ КОНГРЕС ОБЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ

(ПРОТОКОЛ НАРАД).

(11)

З того виходить, що реорганізація є конечною і плян „Обєднання" є корисним і на місці, і треба перевести його в життя!

Гром. Сокальчук, беручи під увагу, що грошева справа стоїть на перешкоді направи шкільного питання, підносить: Весь Конгрес свідомий, що 1) наше покоління відривається від свойого пня, 2) знає, що стан парохіяльних шкіл недостаточний, тому повинен ухвалити, щоби школу піднести через намічену реорганізацію. Для доповнення спеціяльного фонду закликує бесідник наших бизнесменів, щоб зорганізувалися й допомагали своїми фондами справі школи.

о. Гундяк ставить внесення на замкнення дискусії над шкільним питанням. Внесення підперте прчияте одноголосно. Дискусія замкнена. Голос мають ці, що зголосились перед замкненням дискусії.

Гром. Давискиба: „Нарід не дасть гроший на школу" говорять. А преціњ як богато грошей дійсно йде на це. Ось приміром в Бостоні є 6 шкіл, є значиться 6 видатків. Нарід складає фонд на церкви, священиків, дяків і, коли є на це, то тим більше повинно бути на одну добру школу! Бо замість цих недобрих шкіл, які істнують лише ізза ворожнечі та антагонізму, заснувати одну, добру, чисто народню школу, під проводом фахового учителя. Кільо то гроша заощадженоби і яка користь булаб з цього! Отже говорення, що нема фонду і що нарід не дасть грошей, є неоправданим і мильним. Ліпше народови дати меньше грошей на добру школу одну, як богато на кілька, а недобрих! Бостон зрозумів це і готов перевести це в себе, та чекає на ухвали Конгресу. І гром. Давискиба, розваживши реферат проф. Стеткевича, уважає його добрим і можливим до переведення і дивується гр.-кат. священству, яке побоює цю так важну реформу школи.

Гром. Білоруський жалує, що замкнено вже дискусію над шкільним питанням, бо це справа дуже важна, та годі. Проф. Білоруський вповні обстоює плян реформи школи, намічений „Обєднанням" і виголошений проф. Стеткевичом. Стеткевич мав рацію від початку до кінця, бо його реферат це лиш підсумок поглядів, ідей і розумовань батьків, учителів і всіх прихильників поступу та освіти.

Один з духовників закинув, каже проф. Білоруський, що школа після пляну проф. Стеткевича є ідеальною. Так, наша школа є ідеалом нашим, до якого мусимо стреміти! А чи Соборна Україна не є нашим ідеалом? А хто з нас не стремить до його?! Таким же ідеалом є і наша школа і мусимо стреміти до неї! І чого зневірюватись? Чогож не вірити в свої сили?

Дальше закинено, що не маємо відповідних підручників ні для учителів, ні для дітей. Та це неправда! Є такі підручники! Є дуже гарні підручники для самонауки, є, але для тих, хто хоче найти їх! Є гарні підручники для дітей Матвійчука, є і географія Рудницького! Є там і ці образці, за які ви говорили, отче Струтинський, є українське село, гарні вишивки, все є!

Звертаючись до делеґатів, проф. Білоруський взиває, щоби кождий делегат зажадав від своєї громади, щоби дяк, чи учитель викинув зі школи старі підручники, а взяв нові. Це вже буде поступ і перший крок до піднесення школи. Твердження, що рідна школа може вдержатися лише в великих центрах, є мильним, бо якраз там є більші тертя, різні погляди та зіпсуття. Лекше запровадити рідну школу в малих місцевостях, і нарід радо буде її удержувати. Доказом є Честер, Па. Все, що голосять слабі вірою, це неправда. Бо коли всі громади, як ось в Честер, при добрій волі та співучасти всіх будуть робити радо і охотно, так легко буде створити шкільний фонд та піднести школу на свою висоту.

(Далі буде).

Пересічний здоровий чоловік повинен піднести тягар півтретя разів тяжший, як він сам важить.

ПІДПРИЄМСТВА, УРЯДЖУВАНІ ВІДДІЛАМИ, НА ДОХІД СИРОТИНЦЯ-ЗАХИСТУ ПРИ УКР. НАР. СОЮЗІ.

БРІДЖПОРТ, КОНН. Тов. Українська Січ, від. 59 У. Н. Союза дає на дохід Сиротинця-Захисту два представлення, а се: **Сироти**, драму в двох діях, і **Виворожила**, комедію в одній дії, в суботу 26. і в неділю 27. падолиста б. р. в церковній галі під ч. 34 Біч ул. Кромі сего виступить професор музики Американець зі своєю орхестрою, зложеною з 16 дітей. На сі представлення запрошується всіх щирих Українців місцевих і позамісцевих до численної участи. Набуті тікети на се представлення добрі на будь котрий з повисших днів. 273

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

МЕККІЗ РАКС, ПА.

Жертви на повоцян зі збірки по хатах.

Ю. Костик 50 цнт.; Ів. Іванців 1 дол., В. Кремінь 1 д., Ів. Евусяк 1 д., Т. Мельничук 50 ц., М. Бараник 50 ц., М. Олесь 50 ц.; М. Лосиницький 1 д.; П. Кречковський 50 ц., П. Шпак 50 ц., В. Кубан 50 ц., І. Гресько 50 ц.; П. Гайсан 1 д., Й. Бончак 1 д., Д. Сидір 1 д., С. Тиминський 50 ц.; С. Валюта 1 д.; М. Халупа 50 ц., Н. Зелька 50 ц., І. Стецко 50 ц., Н. Павліш 50 ц., М. Павліш 50 ц.; С. І. Костецький $10.50; І. Секула 2 дол.; Д. Каршневич 1 д., Н. Маланчук 1 д., І. Добрянський 1 д., І. Михалишин 1 д., Н. Зельонка 1 д., Т. Хрущ 1 д., М. Набережний 1 д., Р. Дроздяк 1 д., А. Іваніцький 1 д., П. Сивий 1 д., А. Гальчок 1 д., І. Кіналь 1 д.; Г. Олесневич 50 ц., І. Шильвар 50 ц.; М. Петровський 25 ц.; Д. Копчак 50 ц., М. Фецик 50 ц.; І. Дунак 25 ц., Д. Кіч 50 ц., В. Рудавський 50 ц., М. Гурняк 50 ц., М. Лишак 50 ц., Н. Бвтіг 50 ц., Марія Старощак 50 ц., М. Медвідь 50 ц., Катерина Макар 50 ц.; Д. Гузиляк; Анастазія Калимон 50 ц.; М. Мармура 1 д., Ю. Карваш $1.75; М. Гайсан 1 д.; С. Степанчак 50 ц.; Д. Сарахман 25 ц., Д. Стиранка 50 ц., С. Мельник 50 ц., Т. Стажецький 50 ц.; Ів. Костик 25 ц.; Д. Кузьма 2 д.; Т. Макар 50 ц.; Н. Тимко 50 ц., А. Лучка 50 ц.; Д. Сивий 25 ц., Г. Пришляк 25 ц., Й. Коваль 1 д.; С. Котюк 1 д., Д. Кузьма (ст.), 25 ц., Т. Старощак 50 ц.; Д. Старощак 25 ц.; В. Павліш 50 ц.; С. Т. Коня 50 ц.; А. Пикус і Н. Етрина зібрали $3.50; П. Сивий зібрав $3.00; West Park зібрав $2.50. — Разом $70.00.

МЕККІЗ РАКС, ПА.

З важної причини не можу бути на Конгресі, тому висилаю чек на $25.00 від бр. св. Володимира, від. 91. У. Н. Союза, а від себе $5.00. Нехай процвитає слава Обєднання і на дальше несе поміч рідній країні.

Семен І. Костецький.

КАРНЕҐІ, ПА.

Збірки на хрестинах на потерпівших від повені.

На хрестинах у тутешнього парохіянина, Стефана Шпинди, зібрано $7.25. На сю суму зложилися по $1.00: С. Шпинда, Я. Венгрин, М. Остафій; по 50 ц.: І. Панько, І. Остафій, А. Венгрин, С. Гузиляк, І. Венгрин, А. Задиляк, І. Остафій; по 25 цнт.: С. Кунцьо, Марія Задиляк, Г. Гайдош. — Разом $7.25.

Збіркою занялись:
Стефан Гузеляк, Іван Венґрин.

На хрестинах у гр. Івана Харитона в Карнеґі, Па., зібрав Стефан Харитон і Стефан Кунцьо $11.50 на потерпівших від повені. Зложили по $1.00: І. Харитон, С. Харитон, С. Кунцьо, М. Попівчак; Я. Гойсан 75 цнт.; по 50 цнт.: Єва Кравчишин, С. Гойсан, Н. Клим, О. Ананевич, М. Остафій, Ю. Вархоляк, І. Венгрин, Анна Венгрин, С. Венгрин, Л. Німець; по 25 цнт.: І. Остафій, К. Цалинський, Т. Претка, Д. Гойсан, С. Пашкевич. — Разом $11.50. Гроші переслано до Обєднання.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

З весілля на потерпівших від повені.

На весілю дочки гр. Олекси Бабяка зібрав Михайло Клапка на потерпівших від повені $16.10. Сі гроші зложили слідуючі жертводавці: Оркестра гр. Петрівського $5.00; по $1.00: В. Олійник, І. Бенс, І. Бумязі, А. Карнай, І. Семко, С. Чорномаз, М. Бурий; решта дрібними жертвами. — Разом зібрано $16.10. Гроші переслано до Обєднання.